

Uchungu na tumaini. Crònica del dolor i l'esperança

El documental

Amb aquest títol hem volgut reflectir les dures conseqüències d'un conflicte que fa gairebé dues dècades que s'està donant a l'est de la República Democràtica del Congo, però concretades en les víctimes més vulnerables de la societat, les dones i els infants. Aquest és **el dolor**, com també la pobresa i l'abandonament de la societat per part de l'Estat, la violència criminal contra la població per les incursions dels diversos grups armats, les violacions sexuals com a arma de guerra. Però, a l'hora, volem mostrar **l'esperança**, traduïda en el dinamisme i l'activisme i la lluita de la població, que es fa palesa a través de les organitzacions i col·lectius que volen mirar endavant i creuen que un altre Congo és possible.

A ***Uchungu na tumaini*** (dolor i esperança, en swahili) hem volgut donar veu a les dones -als infants no ens semblava oportú- perquè ens expliquessin les seves doloroses experiències sobre les violacions dels seus drets, especialment, sobre les violències sexuals que han patit. I hem donat veu també a les organitzacions que treballen per elles i amb elles per acompanyar-les en la superació del seu patiment i aconseguir, a més, reinserir-les i treballar perquè se'ls respectin els seus drets.

Per un millor coneixement de la complexitat d'aquesta racó de l'estat congolès ens han acompanyat experts en drets civils i en la cultura de la pau de la societat congoleesa.

Durant les dues setmanes que vam ser al Kivu Nord hem acompanyat els testimonis en el seu dia a dia, en un recorregut, no gens planer, que comença en les terres volcàniques de Goma, la capital d'aquesta província, i on hem entrat a camps de desplaçats interns, per endinsar-nos, més endavant, en les terres vermelles de la ciutat de Butembo i els seus voltants per conèixer l'activitat de les organitzacions que treballen per les dones, a través de les portaveus i d'algunes de les dones acollides als seus programes.

Els motius

L'any 2007 va néixer a la **Lliga dels Drets dels Pobles** la campanya de sensibilització "**Congo, perill de riqueses**" amb la finalitat de denunciar i sensibilitzar la ciutadania catalana sobre les causes i les conseqüències d'un dels conflictes més greus, llargs i oblidats de l'actualitat. Un conflicte que manega unes xifres esgarrifoses de víctimes i que, per molt que es repeteixin en diversos fòrums i suports mediàtics, no calen del tot en les consciències dels ciutadans. Les repetim: **més de cinc milions de víctimes mortals, més de dos milions i mig de persones desplaçades, innumbrables víctimes de violència sexual —utilitzada com a arma de guerra— i violacions continuades dels drets humans contra el conjunt de la població civil**. I cada dia continuen apareixen noves víctimes. I poc se'n parla. Per això el conflicte congolès se l'ha qualificat de **conflicte oblidat** i també de **conflicte de llarga durada**.

En el marc de la campanya, la Lliga dels Drets dels Pobles ha treballat i treballa amb diverses organitzacions congoleeses de drets humans i de pau i amb experts d'aquell país per tal de dur a terme reiterades activitats de sensibilització. Per tal de ser més eficient i seguint els seus principis, la Lliga forma part de la Xarxa d'Entitats per la República Democràtica del Congo, a través de la qual desenvolupa accions conjuntes.

D'aquesta campanya va néixer la necessitat de conèixer directament la situació que es viu a l'est de la RD del Congo, enfortir els contactes amb les entitats defensores dels drets humans d'aquell país i reforçar la visualització del seu treball i de la seva lluita. És d'aquí d'on sorgeix la proposta consensuada amb les entitats locals de realitzar un documental de denúncia sobre les conseqüències del conflicte.

Vam pensar que calia visualitzar la situació de les persones més vulnerables de la societat congoleesa, les dones i els infants. Vèiem que les poques vegades que els mitjans s'ocupaven d'aquest conflicte ho centraven en l'explotació il·legal del coltan i d'altres minerals i en la inestabilitat que produïen els diversos grups armats, locals i estrangers, que se'n disputen el control. Però poques vegades les víctimes innocents del conflicte eren protagonistes de la informació que ens arribava. I això ens va dur a la Lliga a prendre la decisió, coordinada amb les organitzacions i experts congolesos, de desplaçar-nos a Kivu Nord i certificar la situació.

El rodatge

El juliol de l'any passat, **la Rita Huybens i el Josep Ramon Giménez**, membres de la Lliga dels Drets dels Pobles, es desplacen al Kivu Nord amb una petita càmera HD de Sony convertida en "càmera-ull" per prendre testimoni directe, en els escenaris on s'ha tingut accés, de les víctimes i de la gent compromesa que ha col·laborat i participat en el rodatge: Prosper Hamuli i Godefroid Marhegane (investigadors), Moïse Kambere (coordinador de GADHOP), i les associacions: Association pour la Défense des Droits de la Femme (ADDF), Femmes Juristes pour la Défense des Droits de la Femmes (FJDF) i Femmes Engagées pour la Promotion de la Santé Intégrale (FEPSI).

El rodatge ha estat a Goma, la capital de Kivu Nord, a Oicha (Beni), a Butembo i a Kipese. El trasllat de Goma a Beni, prop de 300 kilòmetres, va ser cobert via aèria acompanyats per les foces de pau de l'ONU, la MONUSCO, degut a la perillositat del recorregut per terra, perquè encara hi són actius alguns grups armats.

Sinopsi

Uchungu na tumaini. Crònica del dolor i l'esperança l'hem estructurat com a una crònica de la nostra visita a aquesta província congoleesa, tal com anàvem avançant, recollint els testimonis de les dones dels camps de desplaçats interns i les que viuen en famílies d'acollida, prenent mostres de la quotidianitat de la societat de Goma de la mà i del testimoni dels experts. Un cop més al nord de Goma, a Beni-Butembo- Kipese recollim els testimonis de les dones i adolescents, i mostrem el treball de les organitzacions congoleeses que les acompanyen.

Durant el rodatge hem volgut fugir de les imatges i situacions que provoquen l'emoció fàcil i que podien tendir al sensacionalisme, tot recreant situacions de tensió que allunyen al públic de la reflexió sobre el que s'està veient, que és el nostre objectiu. I hem volgut mostrar també el dinamisme, l'activisme i la lluita d'una societat que vol recuperar la quotidianitat.

Sobre el director: és periodista. Ha treballat durant 25 anys a Televisió Espanyola (TVE). A partir del 2009 s'ha dedicat a fer documentals audiovisuals per a diferents ONG i entitats del tercer sector. Ha dirigit el documental *Amazònia, masato o petroli* i el curt de sensibilització per a infants *El món de Darma* per a la Lliga dels Drets dels

Pobles. Així mateix, ha fet vídeos per a l'ONG Acció natura i per a l'associació Loopa Media, i col·labora en la xarxa social BarcelonActua i en diverses campanyes mediambientals.

Estrena Cinemes Girona de Barcelona. 27 de febrer 2015. Barcelona.

Amb la presència de:

Josep Ramon Giménez, director del documental

Lourdes Mourelo, adjunta a la Direcció de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

Suzanne Monkasa, Presidenta de la "Plate forme des Femmes de la Diaspora congolaise de Belgique"

Del 2 al 5 de març Barcelona acull el "Mobile World Congress (MWC) , un congrés que mostra la cara fantàstica de les prestacions i innovacions dels mòbils. Però oculta la procedència i les condicions en les quals les grans companyies de telefonia mòbil aconsegueixen la matèria primera- el Coltan de la RDC- per a la fabricació dels seus productes.

"Uchungu na tumaini" vol trencar el silenci que envolta el conflicte de la RDC, i mostrar, més enllà dels recursos naturals, les condicions de vida i les vulneracions constants dels drets humans que pateix la població civil congoleesa, especialment les dones.

Per un major impacte, el documental s'estrena abans del inici del MWC als Cinemes Girona de Barcelona, un cinema obert a acollir projeccions de temàtiques socials.

La capital dels congrés del MWC també serà el punt de partida del recorregut del documental per Catalunya. A partir d'aquí el documental està a disposició de totes les entitats i institucions que vulguin obrir un debat i sensibilitzar la ciutadania sobre els objectius abans esmentats.

Per això mateix podrà ser exhibit en cinemes i en els centres socials o d'entitats. Com també, la Lliga dels Drets dels Pobles, intentarà portar el documental als mitjans audiovisuals per tal d'aconseguir-ne una major difusió.

Una producció de : La Lliga dels Drets dels Pobles

Amb el suport de : l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

L'estrena compta amb la col·laboració de : La Xarxa d'entitats per la República Democràtica del Congo i l'Ajuntament de Barcelona